

# KURENDA SZKOLNA

za miesiąc Marzec 1864. r.

N<sup>o</sup> 3.

---

*Ciąg dalszy do L. 194./s. zobacz Kur. Szk. Nr. 2. ex 1864.*

Z przyczyny specjalnego wypadku zarządziło Wysoke Ministerstwo Stanu dekretem z dnia 31. Stycznia b. r. do L. 13973. aby nauczyciele, którzy służby szkolnej dobrowolnie zaniechali a natomiast inne z zawodem nauczycielskim w bliskim stosunku nie zostające zatrudnienie przyjęli, dopiero wtedy i to na własne ich żądanie otrzymywali znowu posady nauczycieli lub pomocników przy szkołach ludowych, jeżeli się:

- a) ich przyjęciu do zawodu szkolnego nie sprzeciwia przeszkoda wpływająca z okoliczności w jakich się znajdowali po usunięciu się z posady nauczycielskiej;
- b) jeżeli wiarygodne świadectwa będą wstanie przytoczyć, jako zachowanie się ich pod względem religijnym, moralnym i politycznym było nieskazitelne od czasu usunięcia się od zawodu szkolnego; nakoniec
- c) jeżeli na nowo złożą z dobrym postępem egzamin z przedmiotów kursu pedagogicznego na kursie przez c. k. Komisję Namiestniczą wskazać się mającym; co się wszelako tyczy jedynie tych nauczycieli którzy się już od trzech lat z okładem pracą nauczycielską nie zajmowali. Dla złożenia takiego egzaminu mogą także być obowiązani ci nauczyciele, którzy wprawdzie mniej niż trzechletniej

przerwy w zatrudnieniach szkolnych doznali, lecz których uzdolnienie nauczycielskie wątpliwości ulega.

D. u. s.

Z Konsystorza Jlngo. Dyjec. Krak.

*Kraków dnia 1. Marca 1864.*

L. 238.

S.

W. c. k. Komisyja Namiestnicza wydała pod dniem 8. Marca b. r. do L. 1596. następujące rozporządzenie:

Man findet es bei der bisherigen Uebung, daß die zum Gunsten der Volksschulen vinkulirten Obligationen von den betreffenden Schulgemeinden aufbewahrt, die davon entfallenden Interessen jedoch von den f. f. Steuerämtern den betreffenden Lehrern und Lehrgehilfen in den Verfallsterminen verabfolgt werden, bis zur Einführung einer neuen Gemeindeverordnung zu belassen.

D. u. s.

Obligacye na rzecz szkółek ludowych zawinkulowane, pozostaną jak dotąd, tak i nadal aż do nowego urzãdzenia gmin w rękę właściwych gmin szkolnych, wszelako nauczyciele i pomocnicy właściwi będą pobierać przypadające od tychże obligacyj odsetki za pośrednictwem c. k. Urzędów poborowych. —

Z Konsystorza Jlngo. Dyjec. Krak.

*Kraków dnia 17. Marca 1864.*

L. 191

S.

Podaje się niniejszẽm do wiadomości, iż P. Salomon Fischer właściciel uprzywilejowanej szkółki przygotowawczẽj na Kazimierzu, dekretem W. c. k. Komisyi namiestniczẽj z dnia 22. Lutego b. r. do L. 4994. otrzymał upoważnienie na otwarcie tamże szkoły trywialnej izraelskiej.

Z Konsystorza Jlngo. Dyje. Krak.

*Kraków dnia 29. Lutego 1864.*

L. 129

S.

Pani G. Bruck mojżeszowego wyznania otrzymała posadę nauczycielki robót ręcznych na Kazimierzu dekretem W. c. k. Komisji Namieśnicznej z dnia 9. Marca b. r. do L. 4697.

Z Konsystorza Jlnego Dyjec. Krak.

*Kraków, dnia 17. Marca 1864.*

L. 243

S.

Właściciel prywatnej szkółki przygotowawczej izraelskiej na Kazimierzu Pan Lippe Silberman od niejakiego już czasu chorobą nawiedzony, rozwiąże też szkółkę dobrowolnie z dniem 6 Maja b. r.

Z Konsystorza Jlnego Dyjec. Krak.

*Kraków dnia 19. Marca 1864.*

*Dokończenie do L. 181./s.*

*Uwaga III.*

Kandydaci mający zamiar kwalifikowania się tylko na nauczycieli szkół grecko katolickich, nie są obowiązani do pobierania nauki na organach, wszelako wolno się im kształcić w tej gałęzi nauk, a nawet należy im ku temu według możliwości nastroczać sposobność.

*Uwaga IV.*

Jeżeli prócz kursu pedagogicznego w tém samém miejscu istnieje osobny zakład muzyczny lub szkoła śpiewu kościelnego i jeżeliby się tak urządzić dało, aby kandydaci kursu pedagogicznego zamiast pobierania nauki śpiewu i gdy na organach na kursie takowej uczyć się

mogli w zakładach prywatnych wyż wspomnionych, natedy należy kandydatów właściwych odesłać w téj mierze do rzeczonych zakładów. Jednakże na ten cel mają być oznaczone stałe a do planu naukowego na kursie przestrzeganego zastosowane godziny. Dyrektor kursu pedagogicznego winien w takim razie dopilnować, aby wykłady należycie się odbywały, tudzież aby kandydaci na też wykłady punktualnie uczęszczali, gdyż przez Komisją w §. 22. opisaną będą z tych przedmiotów na egzaminie pytani.

#### D. Wykład pojedynczych przedmiotów.

*to w resume*  
§. 7. W wykładzie przedmiotów §. 6. oznaczonych ustawicznie baczyc należy na zakres i sposób nauczania w szkołach ludowych, sama zaś nauka ma mieć za podstawę książki dydaktyczne po szkołach ludowych używane i na też szkoły przepisane.

Język wykładowy na kursie pedagogicznym stosować się powinien do tego języka, w jakim się wykładają przedmioty naukowe po szkołach ludowych. Jednakowoż i język niemiecki do tego stopnia uwzględnionym być winien, iżby Kandydaci znakomitéj w nim nabyli biegłości.

§. 8. Z nauki religii katecheta na podstawie katechizmów i książek biblijnych na szkoły ludowe katolickie przepisanych powtórzy z Kandydatami najznacniejsze prawdy wiary i prawidła obyczajności, aby tym sposobem nietylko prawdy wiary świętej odświeżył w ich pamięci, ale zarazem wpoił w ich serca. Z nauką religii połączy oraz naukę obrzędów i ceremonij w kościele katolickim używanych. Należy także kandydatom podać sposób, jak sobie mają postępować przy powtarzaniu nauki religii z młodzieżą i przygotowaniu uczniów na godzinę religii; słowem: podać im skazówki za pomocą których usiłowania katechety wspierać, a gminie i uczniom pod względem religijnym za wzór służyć mogą. Pożyteczną na koniec będzie rzeczą, jeśli się Kandydatów z obowiązkami zakrystyana zaznajomi i śpiewu choralnego pouczy.

§ 9. Nauczyciel wykładający naukę *pedagogii* i *dydaktyki* wyłoży kandydatom naczelne zasady wychowania pod względem fizycznym, umysłowym, religijnym i moralnym, objaśniając takowe stosownymi przykładami z życia wziętymi. Przy wykładzie dydaktyki użyje książki metodycznej w téj mierze przepisanej. Poda nadto skazówki za pomocą których kandydaci byłiby w stanie poznać i ocenić umysłowe zdolności uczniów; zwróci ich uwagę na ustawiczne oddziaływanie szkoły na dom i odwrotnie tudzież na właściwe szkoły ludowej stosunki. Pouczy ich nareszcie, jak nauka udzielana być winna wtedy, kiedy szkoły ludowe do różnych kategorii należą; jak sobie postępować mają z uczniami dopiero początkującymi a jak z tymi, którzy już niejaki w nauce poczynili postępy; jak urządzić karność szkolną, aby na uobyczajenie zbawiennie wpływała; za pomocą jakich środków mogą dla szkoły zjednać rzetelną przychylność rodziców i gminu a uczniów zniewolić do pilnego uczęszczania na nauki.

Metodyka specjalna nie stanowi osobnego przedmiotu, lecz każdy nauczyciel wykładając swój przedmiot zaznajomi kandydów i z metodą temuz przedmiotowi właściwą, jakoteż ze sposobem używania książek naukowych dla tego lub owego przedmiotu przepisanych.

§ 10. Wykładając naukę języków trzeba najprzód zaznajomić kandydów z istotą i pożytkiem metody wygłaszania i zgłoskowania a potem ze sposobem obchodzenia się z książkami szkolnemi jakoto: z elementarzem, gramatyką i książką do czytania. W tym celu nauczyciel wzięwszy do ręki każdą z tych książek, wskaże kandydatom (praktycznie), jaką przy nauce czytania stopniowość zachować i jak z takową pisownią, gramatykę i stylistykę łączyć należy.

§ 11. Nauka rachunków będzie w sobie mieścić rachunki z pamięci i rachunki cyframi. Kandydaci powinni być wyćwiczani w obu tych sposobach rachowania i to tak, aby działania rachunkowe w życiu codziennem się wydarzające łatwo i niezawodnie tak w liczbach całych jak w ułamkach rozwiązywali a oraz poznali

sposób, w jaki nauka rachunków w szkołach ludowych udzielaną być winna.

Wykład téj nauki opierać trzeba na książkach szkolnych tak rachunkowych, jak metodycznych.

§ 12. Udzielanie nauki kaligrafii na kursie pedagogicznym do tego celu zmierzać powinno, aby się kandydaci do pięknego i szybkiego pisania wprawiali oraz poznali metodę, według której uczyć powinni nauki pisania w szkołach ludowych.

§ 13. Nauka rysunków skąpo tylko może być udzielaną i to więcej w dwuletnim, niż jednorocznym kursie. Naukę tę należy zastosować do przygotowawczych wiadomości kandydatów, a osobliwie podejmować ją z geometryą; przyczem trzeba zwrócić uwagę kandydatów na użytek, jaki nauczyciel szkółki ludowej z téj gałęzi nauki odnieść może. Oprócz rysunków geometrycznych jako to: linii, płaszczyzn i ciał, należy kandydatom objaśnić rysowane przedmioty a nadto pozwalać im na rysowanie z wolnej ręki co łatwiejszych kawałków.

§ 14. Z nauką śpiewu i gry na organach o tyle należy zaznajamiać kandydatów, o ile tego potrzebować będą do pielęgnowania śpiewu zajmując posady nauczycielskie przy szkołach ludowych lub organistów przy kościołach parafialnych. W tym celu powinni osobliwie nabyć wprawy w odśpiewywaniu hymnów kościelnych pospolicie używanych, tudzież doborowych szkolnych piosenek. Zaś grę na organach o tyle poznać mają, aby pieśniami kościelnym na organach mogli akompaniować ze stósownemi przygrywkami.

§ 15. Jeografia, historia powszechna, historia naturalna, fizyka, technologia i t. d. nie będą osobno wykładane; wszelako to wszystko co się do stósunków ojczystych odnosi, co w życiu praktycznem często wchodzi w zastosowanie lub nader wielką ma wagę, powinno się w stósownej porze odświeżyć w pamięci kandydatów lub na nowo udzielić, — do czego wtedy najstósowniejsza nastęrczy się sposobność, gdy się kandydatów z treścią książek szkol-

nych i z sposobem obchodzenia się z niemi oswaja. Uczniowie kursu pedagogicznego otrzymają zarazem skazówki, jakim sposobem wiadomości na téj drodze nabyte na młodź szkolną i znowu przypadkowo, to jest na podstawie książek szkolnych przeleją. Tym to sposobem należy w nich obudzać chęć kształcenia się dalszego a rozpoznawania tych stosunków, wśród których żyć i pracować będą.

*E. O praktycznem kształceniu uczniów kursu pedagogicznego.*

§. 16. Oprócz przedmiotów dla których osobne istnieją wykłady obowiązani będą kandydaci celem dalszego wykształcenia się pod względem teoretycznym i praktycznym:

- a) do zwiedzania według pewnego porządku klas, a przysłuchiwania się wykładom nauczycieli;
- b) do opracowywania zadań na piśmie, by się tym sposobem w ścisłem myśleniu ćwiczyli jako téż i w pisemném wyrażeniu nabywali jasności, i wprawy do napisania kawałków przypadających w codziennem życiu;
- c) niech się nakoniec ćwiczą pod kierownictwem dyrektora i nauczyciela w ustnych wykładach — a to celem nabycia przytomności ducha, pewności i biegłości w nauczaniu.

---

L. 251

S.

W Kurendzie szkolnej Nr. III. wyszłej z Najprzewielebniejszego Konsystorza Biskupiego Dyjecezyi Tarnowskiej pod dniem 17. Marca b. r do L 236. umieszczono następujące obwieszczenia konkursowe:

- L. 173. W celu obsadzenia nowo utworzonej posady nauczyciela przy szkółce trywialnej w Lipnicy wielkiej, obwodu Sandeckiego, Dekanatu Bobow. patronatu prywatnego, do której jest przywiązana roczna pensja w kwocie 194 złr. 25 c. a. w. rozpi-

suje się konkurs z terminem do 10 Maja 1864. L. 226. Przy szkole trywialnej panieńskiej w Białym, obwodu Wadowskiego z roczną pensją w ilości 262 złr 50. c. a. w. została posada nauczycielki pierwszej, przez śmierć ś. p. Eleonory Tober, której duszę pobożnym modłom polecamy opróżnioną; w skutek tego rozpisuje się konkurs z terminem do 20 Kwietnia 1864.

„Ubiegający się o te posady, mają prośby swoje własnoręcznie napisane i dokumentami należytemi co do uzdolnienia i zasług opatrzone, Władzy Konsystorskiej za pośrednictwem Zwierzchności właściwych przedłożyć. Tarnów dnia 5go Marca 1864.“

Obwieszczenia te do wiadomości podając, niepotrzebuje Konsystorz tutejszy nadmieniac, iż kandydaci do Dyecezyi tutejszej należący, którzyby się o posady wyżej wzmiankowane ubiegać zamierzali, obowiązani będą do wniesienia swoich podań na kilka przynajmniej dni przed ostatecznym terminem konkursowym.

Z Konsystorza Jlnego Dyjec Krak.

*Kraków dnia 23. Marca 1864 r.*

---

**ANTONI**

Biskup Amant. i Wik. Apost. Krak.

**X. Paweł Russek**  
Kanciers.

*Czcionkami Karola Budweisera w Krakowie.*